

ARVUSTUS I „Võluflööt” kui puhastav rituaal

Ooperi eredaim tegelane on kahtlemata Öökuninganna, kelle osa teisel esietendusel laulis Elina Nechayeva.

Äsja [rahvusooper Estonias](#) lavale tulnud „Võluflööt”, W. A. Mozarti viimane ooper on helilooja loomingus ja laiemaltki maailma ooperiliteratuuris silmapaistev, aga ka kummaline nähtus.

Olles üks väheseid Mozarti emakeeles kirjutatud oopereid, on see samal ajal maailmas enim mängitud saksakeelne ooper. Tegu on õieti Singspiel’iga, mille muinasjutulisel sisul on seoseid ka Mozartit ja libretist Emanuel Schikanederit ühendanud vabamürlaste liikumise ideoloogia ja sümboolikaga.

Mozarti loodud imelises muusikas on ühelt poolt esindatud lihtsad meloodiad, mida mängivad paljud oma teed alustavad õppurid. Ja samal ajal leiab siit ka ühe kuulsama ja vokaalselt nõudlikuma aaria ooperiliteratuuris. Segane süžee ja keeruline sümbolite virvarr on läbi aegade pannud lavastajaid proovile ning pakkunud inspiratsiooni sadadeks kõige erinevamateks tõlgendusteks.

Lavastaja proovikivi

Lavastaja Vilppu Kiljunen on seekord jätnud kõrvale kõik ekstravagantsed ja enneolematud lahendused ning läinud taas traditsioonilisemat rada, nagu see viimasel ajal [Estonia teatris](#) tavaks on saanud. Kui sama lavastusbrigaadi – Vilppu Kiljunen, kunstnik Kimmo Viskari ja valguskunstnik Anton Kulagin – eelmine koostöö andis tulemuseks [Estonia teatri](#) viimase aja ühe põnevaima töö, Hindemithi ooperi „Cardillac”, siis samasugust head kokkumängu on meeskonnas näha ka sel korral. Ooperi lakoonilisevõitu kujundus tekitab mõjuva tausta huvitavatele ja ilusatele kostüümidele.

Kuuldavasti olid Mozart ja Schikaneder „Võluflööti” kirjutades suure ajasurve all. Ooperi lõpp, kus toimuvad katsed elu ja surma peale, jätab mulje, et viimasel hetkel tuli autoritel otsad kuidagi kokku tõmmata, sest esietenduse aeg oli peaaegu käes.

epl.delfi.ee

Rahvusooper Estonia
Estonia teater
Arvo Volmer
Teater

Sellisena on see proovikivi igale lavastajale ja tundub, et seekord said tegijatel ideed enne lõppu lihtsalt otsa.

Kaks esietendust, mida juhataksid Arvo Volmer ja Vello Pähn, tõid publiku ette kaks solistide koosseisu ning kaks üpris erisuguse moega etendust. Muidu suuresti Eesti oma lauljate õlgadel seisva lavastuse esimesel esietendusel laulis noor andekas Soome sopran Suvi Väyrynen Öökuninganna rolli ja meie ooperiteatrite sage külaline Elena Bražnik kehastas tema tütart Paminat. Mõlemad paistsid silma suurepärase vokaalse esituse ja hea Mozarti-tunnetusega. Sel etendusel üllatas Heldur Harry Põlta prints Taminona. Särava ja paindliku vokaalse esituse kõrvale mahtus seekord tõsidust ja jõudu.

Kui muusika lõpeb

„Võluflöödis” vahelduvad muusikanumbrid dialoogidega. Sel hetkel, kui muusika lõpeb, Mozart kontrolli ja dirigent taktikepi käest annavad, hakkavad pikad saksakeelsed näitemänguosad oma juhitamatu elu elama. Schikaneder lasi omal ajal Papageno rolli Mozartil enda jaoks kirjutada. Ja tänapäevalgi on Saksa ooperiteatrites kutsutud seda osa mängima mõni parema lauluoskusega särav draamanäitleja. Kindlasti on selles tükis laval eelisseisus kõik sõnalavastustes osalenud ja aastaid Estonias operetti vihtunud artistid, nagu René Soom või Janne Ševtšenko, kes valdavad lavakõnet. Võluval Paminat Elena Bražniku kehastuses jäid ilusa laulmise kõrval tekstiosad puiseks. Ning kogu saksakeelne näitemäng tervikuna jäi vähe veenvaks, vähe köitvaks ja publiku jaoks suuresti raskesti jälgitavaks.

Ilusa saksa keele ja lavakõnega tõusis esile Priit Volmer, kuigi esietendusel tundus, et Sarastro partii pole talle vokaalselt mugav.

Teise esietenduse kogu trupp oli kodumaist päritolu. Dialoogid kõlksusid paremini kokku, lugu jooksis reipamalt ja vähem pingutatult. Osatäitmised olid ühtlaselt head. Mehis Tiits prints Tamino rollis paistis silma täpse musitseerimise ja väga ilusa tämbriga, moodustades Kadri Nirgiga (Pamina) toimiva ansambli. Tamar Nugise (Papageno) loodud lavakujudes on vahel mingi kergelt eneseirooniline kõrvalpilk, mis sellesse rolli imehästi sobis.

Oli jõudu ja bravuuri

Ooperi eredaim tegelane on kahtlemata Öökuninganna, keda teisel esietendusel oodatult laulis Elina Nechayeva. Tänu Eurovisioni lauluvõistlusel osalemisele on ta laiemalt tuntud ka ooperikaugete inimeste seas. Tal on õnnestunud oma tegemistega tõusta rambivalgusesse määral, mis Otsa ajast saati pole ooperilauljatele osaks saanud. Kindlasti pole see tulnud lihtsalt. Nechayeva on järjest ennast proovile pannud võistlustel, peale Eesti Laulu ka saadetes „Eesti otsib superstaari” ja „Maskis laulja”.

See pühendumus ja tahe ennast maksma panna oli näha ka rollilahenduses. Nechayeva Öökuningannas oli jõudu ja bravuuri. Vokaalselt õnnestus paremini teine aaria „Der Hölle Rache kocht in meinem Herzen”, ehkki ühtlasema ja ümarama tooni ning suurema täpsuse poole saaks edaspidigi püüelda. Igal juhul elas Nechayeva esitusele kaasa saalitäis tänulikke kuulajaid ning selline tähelepanu tuleb ooperimaailmale kindlasti kasuks ja toob saali uut publikut. Kõik Eesti lauljad ei peaks muidugi publikuhvi nimel Eurovisionile pürgima, aga midagi kasulikku oleks temalt tõenäoliselt õppida.

Ooperis on ulatuslikud poiste häälele kirjutatud partiid ja suur tunnustus eesti koorikultuurile ja Hirvo Survale on see, et leidub poisse, kes suudavad ära laulda sedavõrd keerulise muusika. Mõlemas etenduses olid väga võluvad kolm daami, kes moodustasid vokaalselt ja lavastuslikult toimiva ansambli. Kaks dirigenti [Arvo Volmer](#) ja Vello Pähn pakkusid muusikaliselt erineva lahenduse, aga Estonia orkestri Mozarti interpretatsiooni oli lust kuulata.

Rituaalne teekond

Kui minult naisena ei eeldata ega oodata vabamüürliku ideestiku mõistmist, siis võtan kinni teisest lavastaja pakutud juhtlõngast, mis suunab mõtted unenägude poole. Kui prints Tamino pärast maoga kohtumist ärkab, siis võib see olla vabalt unenägude maailm, kus ta ennast tegutsemas leiab. 150 aastat pärast Mozartit leidis analüütilise psühhoteraapia looja Karl Jung, et unenägude käsitlemine on teraapiline protsess. Küllap ongi hea asuda rännakule alateadvuse maailma, sest see võib olla koht, kust ammutada tuge, kui tõdede ja alternatiivsete tõdede keskel

orienteerumine muutub raskeks.

Seega on „Võlflööt” nagu rituaalne teekond, kus kuulajat ei panda proovile salaüingu mistahes salajaste katsete abil, vaid kus Mozarti muusika koorib kiht-kihilt maha igamehe turjale kogunenud igapäevase koorma ning seeläbi avab ukse helgemasse ja kergemasse tulevikku. Või siis teeb lihtsalt päeva paremaks, kaitstes meid kuldse vihmavarjuna argielu halluse eest.

- ÄÄREJUTT -

OOPER

„Võlflööt”

2 tundi ja 50 minutit, ühe vaheajaga

Wolfgang Amadeus Mozarti ooper

Emanuel Schikanederi libreto

Dirigent: Vello Pähn

Muusikajuht: [Arvo Volmer](#)

Lavastaja: Vilppu Kiljunen

Kunstnik: Kimmo Viskari

Valguskunstnik: Anton Kulagin

Maailmaesietendus 30. septembril 1791 Viini Theater auf der Wiedenis

Esietendus [rahvusooper Estonias](#) 28. jaanuaril 2022

- PISITEKST -

Lavastaja on seekord läinud taas traditsioonilisemat rada, nagu see viimasel ajal [Estonia teatris](#) tavaks on saanud.

Kaks dirigenti pakkusid muusikaliselt erineva lahenduse, aga Estonia orkestri Mozarti interpretatsiooni oli lust kuulata.